

Memòria d'
ACTIVITATS
2007

Unitat de Prevenció del Blanqueig
UPB

Govern d'Andorra

1. Presentació

Tal com avançàvem a les memòries corresponents a l'exercici del 2006, la UPB enguany ha continuat potenciant sinergies per intensificar les mesures de prevenció i lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme.

És sobradament conegut que la criminalitat en general i aquest tipus de delictes en particular experimenten una evolució constant. Els delinqüents, coneixedors perfectes de les mesures profilàctiques adoptades a escala mundial, no esmercen esforços en cercar llacunes en els procediments preventius/repressius establerts, per continuar exercint llurs activitats impunement, sempre aprofitant aquells països o jurisdiccions que, per llurs característiques econòmiques, polítiques o socials, són més proclius a ser utilitzats com a instruments per canalitzar el producte del crim.

Efectivament, com es desprèn dels exercicis de tipologies del blanqueig i finançament del terrorisme, els mètodes emprats per la delinqüència organitzada experimenten una mutació contínua que requereix incrementar les mesures prudencials i cercar contínuament noves fórmules que permetin fer front als perills que ens envolten.

Dins el ventall de normatives practicades pels organismes internacionals encarregats de la lluita contra aquest tipus de delinqüència, n'hi ha una que consisteix a supervisar els mètodes emprats a cada país, amb l'ànim de

fomentar l'homogeneïtzació de llurs legislacions. En aquest context, Andorra ha estat objecte d'un seguit d'avaluacions, conduïdes en la darrera ocasió l'any 2005 pel MONEYVAL (Consell d'Europa), conjuntament amb el GAFI (Grup d'Acció Financera Internacional), els resultats provisionals de la qual s'han obtingut recentment.

L'equip avaluador felicita els avenços constatats en aquesta matèria i insta a integrar en el seu marc jurídic nous elements per millorar l'efectivitat del sistema de lluita contra aquestes xacres. Els experts també han pogut observar que diversos sectors de l'economia andorrana ja utilitzen molts d'aquests requeriments.

Desdel mateix moment dels informes preliminars, la UPB ha iniciat les accions oportunes, tant pel que fa a la legislació com a la formació i supervisió per tal d'adaptar la lluita i prevenció del blanqueig i el finançament del terrorisme a les recomanacions del MONEYVAL. Aquest procés culminarà l'any 2008 amb un treball intens de reformes legislatives i l'execució d'un conjunt planificat d'accions que han de portar Andorra al nivell dels països més avançats en aquesta matèria. Per portar a terme aquest conjunt d'accions, la UPB ha experimentat, a final de l'any 2007, en el pla operatiu, un procés de reestructuració interna i un augment dels seus efectius amb l'ànim de donar un nou impuls a les seves activitats.

Andorra la Vella, 11 de febrer del 2008

Josep Maria Francino Batlle
Cap de la Unitat de Prevenció del Blanqueig

2.1 Àmbit nacional

2.1.1 Formació

A mitjan del 2007, per primera vegada la UPB va publicar les memòries corresponents a l'any 2006, fins llavors restringides al Govern. L'informe va ser distribuït als principals estaments polítics, econòmics i judicials del país.

En el decurs dels mesos de febrer i març d'enguany, la UPB ha impartit la tercera gran formació adreçada als components de les entitats bancàries del país. L'agrupació de Bancs Andorrans ha col·laborat en les tasques d'organització dels grups (20 grups de 50 persones), distribució del material didàctic facilitat per la UPB, control de presència i també en el lloguer dels locals.

La duració de cada sessió ha estat de dues hores. S'han tractat tres temes d'importància cabdal amb relació al deure de diligència de les entitats financeres:

- Coneixement del client, destacant punts com la identificació, la trajectòria professional, la naturalesa dels negocis, la capacitat per generar beneficis, la viabilitat dels projectes, el tipus d'inversions, el perfil de risc i la finalitat i naturalesa de la relació de negocis desitjada amb l'entitat financera.

- Política d'acceptació de clients, seguiment de les transaccions, sistemes d'alerta, gestió de riscos.

- Comunicació interna, canals, instruments.

- Documentació suport.

- Tipologies de blanqueig detectades a Andorra.

- Estadístiques d'expedients, delictes principals, etc.

Cal destacar d'aquest seminari que l'assistència ha estat important (prop de 1.000 persones) i que hi ha hagut un grau de participació alt en els debats posteriors.

Seguidament, en el decurs del mes de març, la UPB va organitzar un nou seminari adreçat al personal de les entitats del sistema financer no bancàries. El punts tractats van ser els mateixos esmentats als paràgrafs precedents i també amb una aflluència important de membres del sector.

Amb motiu de la futura Llei de regulació del servei postal andorrà, amb independència de l'aportació de la UPB a la llei esmentada, s'han mantingut diverses entrevistes amb els representants de Correus Espanyols i La Poste. Fruit d'aquestes reunions i constatant que aquestes entitats oferien serveis financers a llurs clients, la UPB va proposar un pla de formació als diversos integrants d'aquestes entitats. Aquesta formació, per motius de calendari, ha estat ajornada fins al 2008.

1000 assistents

2.1.2 Legislació

Tal com s'ha comentat, Correus Espanyols i La Poste faciliten serveis financers als seus clients. Són, per tant, considerats com a subjectes obligats a la legislació andorrana en matèria de prevenció del blanqueig i de finançament del terrorisme. Conseqüentment, el 30 de maig d'enguany, la UPB va redactar un comunicat tècnic que es va adreçar a les entitats esmentades. El contingut feia referència a les obligacions emanants de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional. Adjunt se'ls va lliurar tots els comunicats tècnics redactats per la UPB fins aleshores.

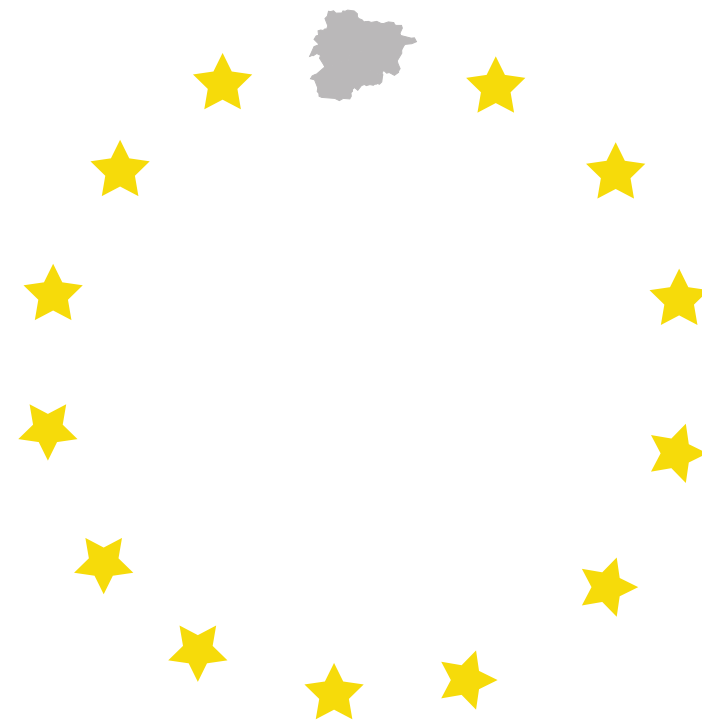
En virtut de la resolució núm. 1737 (2006) del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, que cita: "Tots els països membres han de prendre les mesures necessàries per a prevenir el lliurament, venda o transferència directes o indirectes, de qualsevol article, matèria, equipament o tecnologies susceptibles de contribuir al desenvolupament del programa nuclear d'Iran", la UPB ha adreçat a les entitats del sistema financer un comunicat tècnic que conté una relació de persones físiques i jurídiques per tal de verificar l'existència de comptes o altres serveis i prevenir que se n'obrin.

Per altra part, com a complement de la resolució núm. 1267 de les Nacions Unides, la UPB va redactar un nou comunicat tècnic a efectes de nodrir les llistes que disposen les entitats financeres amb una nova relació de persones físiques i jurídiques vinculades directament o indirectament amb grups terroristes internacionals.

Els processos habituals en ambdós casos consisteix a verificar per part de les entitats financeres l'eventual existència de comptes al Principat i informar-ne la UPB, que ho comunica al Ministeri Fiscal a l'efecte escaient (adopció de mesures cautelars, bloqueig de comptes, etc.). Abans de l'obertura de comptes, les entitats financeres tenen l'obligació, derivada dels comunicats tècnics, de verificar els referits llistats i evitar l'establiment de relacions comercials.

Cal destacar que, afortunadament, fins avui, no s'ha detectat cap compte d'aquestes característiques a les entitats financeres del Principat.

El Govern d'Andorra ha iniciat un procés de canvis legislatius que han d'adaptar la legislació en matèria de prevenció del blanqueig i del finançament del terrorisme als estàndards internacionals, en línia amb les recomanacions del MONEYVAL. Aquests canvis inclouen la ratificació del Conveni per a la repressió del finançament del terrorisme de les Nacions Unides, les modificacions en el Codi Penal i el Codi de Procediment Penal per tal d'ampliar els delictes subjacents de blanqueig i tipificar de forma autònoma el delicte de finançament del terrorisme, i una reforma de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional.

2.1.3 Auditories

Totes les entitats del sistema financer i les companyes asseguradores han adreçat a la UPB l'auditoria externa prescrita a la Llei corresponent a l'any 2006. En general, el resultat és força satisfactori respecte al grau d'acompliment de les mesures requerides mitjançant el comunicat tècnic.

La UPB, conseqüent amb les directives internacionals, ha mantingut reunions prèvies amb els representants de les diverses empreses auditores, per tal de precisar i aclarir els aspectes que han de constar en el seu informe, mostrant el grau d'acompliment dels procediments de prevenció del blanqueig i el finançament del terrorisme.

El contingut del comunicat tècnic elaborat especifica els elements que han de comprovar els auditors esmentats:

1. Òrgan intern de control

- Composició, nom i càrrec que els seus components ostenten a l'empresa.
- Periodicitat de les reunions en el decurs del proppassat exercici.
- Constatació de l'aixecament d'acta de les reunions.
- Descripció del seu contingut, corresponent a l'any 2006.

2. Sistemes de comunicació

- Canals de comunicació entre l'òrgan intern de control i el personal de l'entitat.
- Difusió de material d'informació/formació, comunicats, circulars, etc. al personal de l'entitat.
- Sistemes de declaració d'operacions sospitoses dels empleats de l'entitat al responsable de control intern.
- Nombre d'operacions comunicades pels emple-

ats de l'entitat al responsable del control intern. Nombre d'operacions reportades a la UPB.

- Disponibilitat i accessibilitat per part del responsable del control de tota la informació recollida pel gestor.

3. Mesures i procediments de control

- Mesures prudencials adoptades en la contractació de nou personal. Informació requerida i facilitada al nou empleat.
- Sistemes de comprovació del grau d'assimilació/sensibilització dels empleats relatiu a la formació impartida.
- Política d'acceptació de clients. Criteris selectius. Mesures preventives.
- Existència de base de dades de persones no

desitjables. Accessibilitat i fonts de les quals es nodreixen.

- Identificació i coneixement del client. Informació requerida. Verificació i autorització d'obertura de comptes.
- Actualització de dades. Mesures emprades per a eventuais comptes inactius, i/o amb mancances d'identificació, bàsicament d'antics clients o motivades per a canvis substancials en l'operativa.
- Sistemes de control d'operacions (criteris, seguiments, alarmes, autoritzacions).
- Mitjans de constatació de mancances documentals i/o informació relatives a la identificació del client (professió, adreça, activitat que ha generat els fons dipositats).

4. Sucursals, filials o delegacions a l'estranger

- Possessió de sucursals, filials o delegacions a l'estranger. Prestadors de serveis.
- Països o jurisdiccions on estan situades.
- Descripció del tipus de productes oferts.
- Coneixement de la normativa vigent en els esmentats països o jurisdiccions, en matèria de lluita contra el blanqueig, el finançament del terrorisme i la corrupció.
- Coneixement de l'entitat auditada, amb sucursals, filials o delegacions ubicades a l'estranger, relatiu a la identitat de llurs clients.
- Detallar els procediments de control i mesures preventives emprades en aquests supòsits, destacant eventuais diferències que puguin produir-se amb els sistemes emprats per a comptes oberts al Principat.
- Utilització per l'entitat auditada d'estructures que, encara que puguin presentar una aparença complexa i opaca, permeti la identificació del veritable drethavent final.
- Informació facilitada a la UPB, per iniciativa pròpia o a requeriment d'aquesta, d'eventuals

clients que puguin tenir compte en sucursals, filials o delegacions estrangeres. Declaració d'operacions sospitoses.

5. Indicar el nombre de comptes, en la identificació dels quals es pugui detectar mancances eventuais, segons les disposicions que preveu la Llei i el Reglament de la UPB. En cas que no es disposi de mitjans adequats per detectar presumptes anomalies, indicar els sistemes emprats per l'entitat auditada per conèixer el grau d'acompliment de la normativa vigent en aquesta matèria.

6. Verificació aleatòria de la documentació suport de 20 comptes de l'àrea de banca privada (persones físiques i jurídiques), 15 comptes de societats (nacionals i estrangeres) i 10 comptes nominatius. La informació esmentada ha de contenir específicament:

- Fotocòpia del document d'identitat oficial (DNI o passaport). Titulars, representants. Domicili, etc.

- En el cas de les persones jurídiques, escriptura de constitució, registre de societats, estatuts i poders. Així mateix, cal la documentació esmentada a l'apartat precedent dels socis i representants.

- Contracte d'obertura del compte.

- Declaració signada conforme el client consignat és el veritable drethavent, en cas que l'entitat

utilitzi aquest formulari o similar.

- Activitat professional del client i origen dels fons ingressats. Documentació suport.

Constatació que l'operativa del compte del client es correspon amb l'activitat professional declarada o els moviments habituals reflectits. Verificar eventuais desviacions significatives i la justificació documental corresponent.

7. Noves mesures i procediments de prevenció/detecció endegats (o en fase d'estudi o implementació) per iniciativa pròpia de l'entitat auditada, des de la darrera auditoria.

8. Descripció detallada de la formació impartida. A títol orientatiu, s'ha de tenir en compte el contingut, l'abast i les dates en què s'ha dut a terme la formació. Cal esmentar també el nombre d'assistents -en relació amb la plantilla global- i responsabilitats que desenvolupen.

9. Annexar a l'informe de l'auditor la normativa interna de l'empresa en matèria de prevenció del blanqueig o del finançament del terrorisme.

10. Opinió de l'empresa auditora sobre el grau d'acompliment de la normativa en matèria de prevenció, detallant en cada punt requerit els procediments emprats per l'entitat, fent una valoració de l'efectivitat dels processos aplicats i, si escau, proposant les mesures correctores que es creguin adients.

2.1.4 Declaració de sospites

Adjuntem seguidament una relació de les declaracions de sospites rebudes en el decurs del 2007, amb un gràfic comparatiu dels anys precedents.

Cal matisar que en aquest quadre no s'han previst les declaracions freturants d'arguments prou sòlids, a efectes de no desvirtuar les estadístiques relatives a la qualitat de la informació declarada. De la mateixa manera tampoc no s'han tingut en compte les informacions addicionals posteriors a les declaracions, les quals han generat un nombre de comunicacions important.

Una de les premisses essencials és el tractament de la informació facilitada en les comunicacions de sospita. En funció del contingut poden ser objecte d'obertura d'expedients d'investigació o d'arxivament de la comunicació, en no revestir, a priori, elements relacionats amb els actes delictius.

Pel que fa a les comunicacions que han d'efectuar els subjectes obligats, cal matisar que si bé el nombre és un factor important, la qualitat de la informació ha de prevaler, aplicant els filtres adients per obtenir dades coherents i rellevants. Després del tractament adequat, enguany també s'ha observat millores substancials en la qualitat i quantitat de la informació proporcionada a cada declaració.

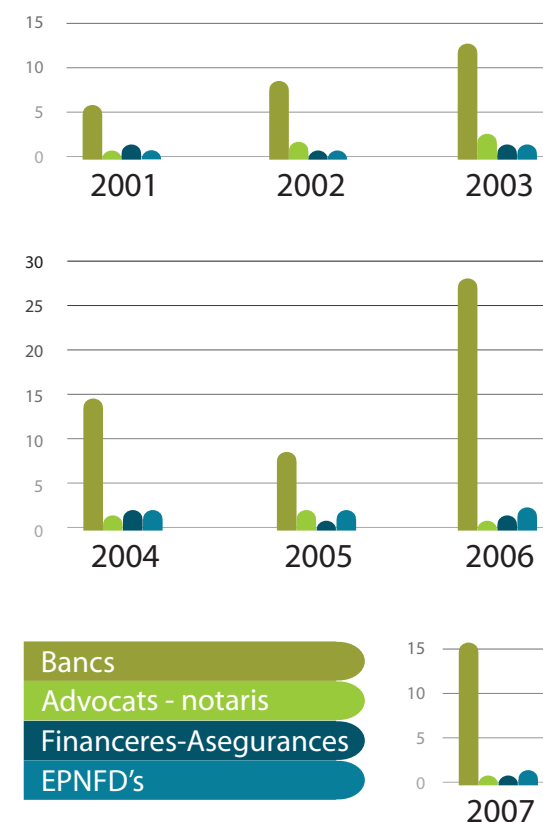
Un increment o decrement del nombre de declaracions no pressuposa necessàriament un ascens o descens de l'acte delictiuós. Per les constatacions de la UPB en el decurs de les seves investigacions, aquest increment està justificat per l'ampliació de les mesures de control dels subjectes obligats, i naturalment, per un grau més elevat d'implicació en la lluita contra els delictes. Una vegada revisats tots els comptes de les entitats, és habitual detectar, com es pot observar comparativament amb altres jurisdiccions, una estabilització en el nombre de declaracions. Havent transcorregut uns quants anys, la tendència ve marcada per la detecció d'operacions anòmales, sense una justificació clara. Òbviament, també cal declarar, si escau, els intents d'obertura de nous comptes o de dur a terme operacions refusades per les entitats.

Cal, també, matisar que unes fortes mesures de verificació i control, així com un marc jurídic conseqüent, constitueixen elements dissuasoris en el moment de cercar un país o entitat per canalitzar els fons procedents d'activitats delictives.

És menester insistir que, en determinats països o jurisdiccions, el nombre de declaracions pot ser molt important ja que els subjectes obligats han de declarar sistemàticament operacions superiors a un determinat import imposat per

lleï. La UPB ha pogut constatar que aquesta mesura no resultaria efectiva a Andorra ateses les peculiaritats del país, molt comercial però amb baix nombre d'institucions financeres, que sempre són les fonts més importants de declaracions de sospita.

L'eficàcia del nostre sistema de declaració cal cercar-lo, doncs, en la quantitat de dossiers transmesos i acceptats per la fiscalia, clara demostració de la qualitat dels dossiers, comparant-los percentualment amb el nombre d'expedients oberts i no en la quantitat, quasi sempre enganyosa, d'un sistema de declaració sistemàtica.

Declaració de sospites

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totals
Entitats bancàries	6	9	13	15	9	28	16	96
Advocats - notaris	0	2	3	1	2	0	0	8
Financeres - assegurances	1	0	1	2	0	1	0	5
EPNFD ()	0	0	1	2	2	3	2	10
Totals	7	11	18	20	13	32	18	119

2.1.5 Expedients / Origen dels expedients

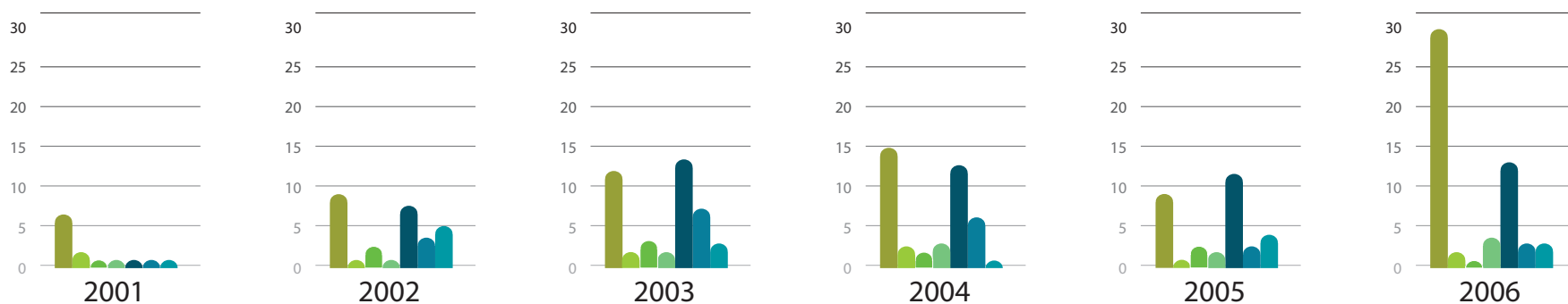
Certament, aquest és el capítol més important ja que reflecteix el resultat de les actuacions en matèria de prevenció des d'una perspectiva global. En el decurs de l'any 2007, s'han obert un total de 30 expedients. Entenem com a expedient l'obertura d'un plec d'actuacions encaminades a endegar una investigació. Per coherència, solament s'obren expedients arran d'una declaració de sospita o d'informació externa, amb elements vinculats amb un delictes previst al Codi penal d'Andorra. Es detalla tot seguit un comparatiu dels expedients oberts enguany, en relació amb els anys precedents, classificats pels organismes originaris.

En els gràfics precedents es pot observar una tendència creixent dels expedients originats al Principat. Es percep una estabilització dels que tenen per origen les FIU i altres òrgans estrangers, els quals constitueixen un 30% dels expedients. Aquest fet demostra la importància de la col·laboració internacional, fruit dels contactes establerts i dels acords de cooperació signats.

El sector financer segueix sent la principal font d'informació, i és la causa de l'obertura del 44% dels expedients. Tal com s'ha dit anteriorment, el grau de sensibilització i l'increment de les

mesures de control i detecció de les transaccions han propiciat aquesta situació que, actualment, també tendeix a estabilitzar-se.

El tercer lloc, amb un 10% dels expedients oberts, correspon a la cooperació nacional, principalment informació procedent del Servei de Policia i de la Comissió de Societats. Aquesta darrera, en la qual participa la UPB des de l'any passat, ja ha començat a donar el fruit de les mesures prudencials adoptades en la concessió d'autoritzacions per a la creació de persones jurídiques.

Origen dels expedients

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totals
Entitats bancàries	6	9	13	15	9	28	16	96
Financeres - assegurances	1	0	1	2	0	1	0	5
Advocats - notaris	0	2	3	1	2	0	1	9
EPNFD ()	0	0	1	2	1	3	1	8
FIU - Òrgans Internacionals	0	7	14	13	11	12	8	65
Òrgans nacionals	0	3	7	6	2	2	3	23
Iniciativa UPB ()	0	5	3	0	3	2	1	14
Totals	7	26	42	39	28	48	30	220

2.1.5.2. Estat dels expedients

L'estat dels expedients és un indicador que en mostra la destinació en un moment determinat, ja que es troba subjecte a canvis constants. Fonamentalment, ens permet tenir una apreciació de l'efectivitat del sistema preventiu i la qualitat de la informació facilitada a la UPB per diversos actors que col·laboren estretament amb aquesta Unitat.

En aquests gràfics es pot observar que, comparativament amb altres països, el percentatge d'assumptes tractats que han estat traspassats a fiscalia és força alt (24%) amb un creixement d'un 1% respecte de l'any 2006. La UPB atribueix aquest fet a la política selectiva emprada en la fase prèvia a la investigació, així com a la qualitat de la informació facilitada pels subjectes obligats. Els arguments esgrimits i la documentació suport han estat prou sòlids per endegar accions judicials. No es descarta que la xifra augmenti, una vegada acabada la fase d'investigació dels expedients restants, representa un 10%, contra un 7% corresponents a l'any 2006.

Aquesta observació no és una percepció personal de la UPB. Està corroborada, entre altres, pels resultats de les actuacions jurídiques i policials que han propiciat el desmantellament d'importants xarxes de delinqüents i del seu aparell econòmic en els països veïns. Enguany, com s'informa més endavant, els expedients transmesos al Ministeri Fiscal han permès el bloqueig de quantitats importants en comptes bancaris.

S'ha arxivat un nombre important d'expedients (66%), en existir dubtes raonables que es fessin operacions il·lícites o, en la majoria dels casos, perquè no va ser possible la vinculació amb una infracció penal. Amb relació a l'any 2006 s'ha rebaixat un 3% dels casos arxivats i ha incrementat el percentatge dels dossiers en investigació i traspassats al Ministeri Fiscal.

La UPB considera que determinats països, coneixedors de la política de treball de la Unitat, han col·laborat substancialment en el nombre creixent de peticions de cooperació i, conseqüentment, en el reeiximent de determinades operacions.

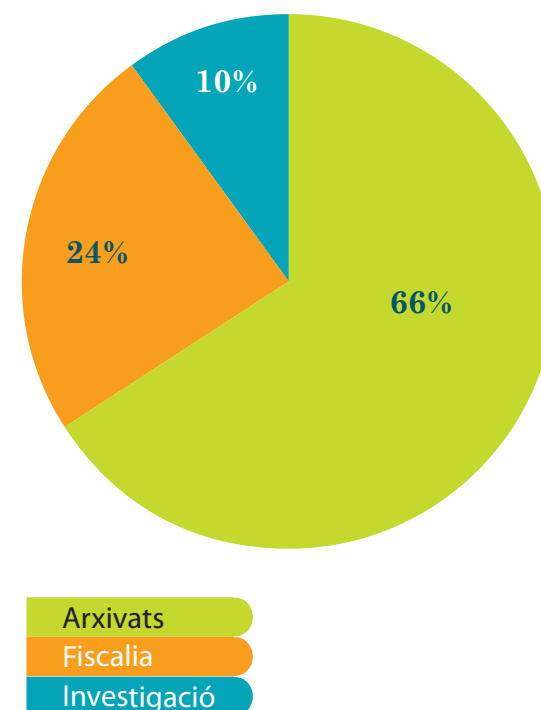
2.1.5.3. Classificació dels expedients per tipus de delicte

Aquest indicador ens mostra d'una manera global el delicte subjacent del blanqueig. És molt important esmentar que, fins avui, cap dels delictes subjacents han tingut lloc a Andorra.

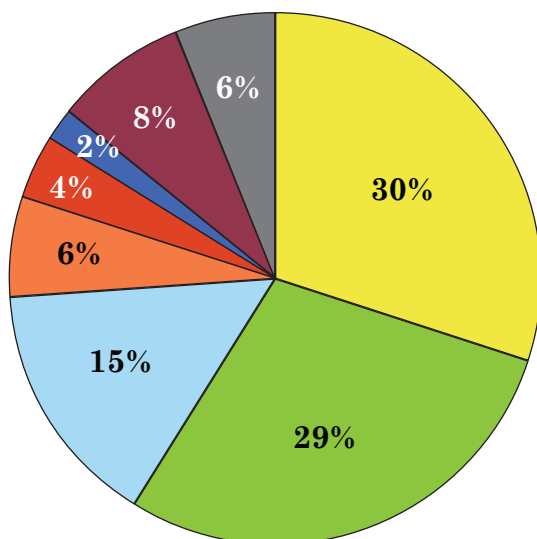
Tal com succeeix al 2006, el blanqueig del producte del tràfic d'estupefaents segueix sent el delicte predominant, seguit de l'estafa. Aquesta és una tònica que es manté des de l'inici de les actuacions de la Unitat. Els casos de blanqueig del diner procedent de la corrupció han ocupat ara el tercer lloc. Enguany, però, per primera vegada, s'ha detectat casos de blanqueig producte del proxenetisme i extorsió (3 casos), un dels quals és objecte del bloqueig de comptes com a mesura cautelar.

Estat dels expedients

	Fiscalia	Investigació	Arxivats	Totals
Entitats bancàries	29	13	54	96
Financeres - assegurances	1	0	4	5
Advocats - notaris	2	1	6	9
EPNFD ()	2	2	4	8
FIU - Òrgans Internacionals	12	3	50	65
Òrgans nacionals	4	1	17	22
Iniciativa UPB ()	2	2	11	15
Totals	52	22	146	220

El blanqueig com a delictes autònom (blanquejar fons per tercers, sense tenir, necessàriament o en aparença, cap participació amb el delictes principal) i la falsificació en general segueixen la mateixa tendència. Pel que fa a l'expressió de delinqüència organitzada, es consignen en aquest apartat els dossiers on hi ha una concurrència de delictes. Sortosament la incidència d'aquest tipus de criminalitat, així com el tràfic d'armes, no representen, ara per ara, una amenaça greu.

2.1.5.4 Persones investigades

Tota persona que ens és reportada emprant qualsevol via i origen, o és detectada per la UPB com a susceptible d'estar involucrada en qualsevol tipus de delictes, és objecte d'una investigació prèvia mínima, per tal de determinar si hi ha indicis de criminalitat (antecedents, etc.). En funció del resultat obtingut, les investigacions es poden incrementar mitjançant una sol·licitud de cooperació nacional, internacional, recurrent si és precís a la col·laboració de les entitats financeres.

El nombre de persones investigades és un indicador més, que mostra la magnitud del treball desenvolupat i el nombre de les persones que han estat objecte d'algun tipus d'actuació. Malgrat que hagi investigat totes les persones detallades, la UPB no ha facilitat dades a les peticions externes insuficientment motivades. En cas de detectar indicis delictius se sol·licita més informació a l'entitat requeridora. Per altra part, llur introducció a les bases de dades no comporta

necessàriament l'obertura d'expedients si no es constata el delictes subjacent. Els resultats de les investigacions són emmagatzemats amb finalitats exclusives d'intel·ligència.

No s'han tingut en compte en el requadre precedent, ni en cap apartat d'aquest informe, les persones detallades en els comunicats de les NNUU vinculades amb el terrorisme internacional. El tractament d'aquests llistats s'ha centrat bàsicament en la recerca d'antecedents judicials i policíacs al Principat i llur difusió a les entitats financeres, a l'efecte d'evitar l'establiment de relacions comercials amb els components dels llistats esmentats.

2.1.5.5. Imports bloquejats

Les dades més recents indiquen que en relació amb els anys 2006 i 2007 se segueixen un total de 18 actuacions penals, en les quals hi ha un saldo global bloquejat per ordre de la secció d'instrucció de la Batllia de 28.781.360,10 € i 4.113.776,91 USD.

Persones investigades

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totals
Persones físiques	328	233	348	651	330	321	200	2411
Persones jurídiques	102	137	63	88	142	233	73	838
Totals	430	370	411	739	472	554	273	3249

2.2 Àmbit internacional

2.2.1 Cooperació internacional

La UPB, dins del marc de les seves funcions, coopera amb altres Unitats d'Intel·ligència Financera per fer comunicacions, demandes d'informació, respostes de demandes d'informació, declaracions de sospita, etc. Aquesta cooperació, normalment, es porta a terme a través de l'Egmont Group.

2.2.2 Visites i reunions de la UPB

En el decurs de l'any 2006, el MONEYVAL (Consell d'Europa) va ser designat com a membre associat del GAFI (Grup d'Acció Financera Internacional). El Principat d'Andorra va tenir l'honor de ser designat, conjuntament amb dos països més, com a representant de la delegació del MONEYVAL davant el GAFI. A aquest efecte, la UPB assisteix per primera vegada a una plenària del GAFI a París el 9 d'octubre del 2007.

La UPB ha assistit en el decurs del 2007 a quatre assemblees plenàries de MONEYVAL i una reunió preliminar d'avaluació. Les cinc reunions es van fer a Estrasburg, seu de MONEYVAL.

La primera plenària va tenir lloc el febrer del 2007, i es va presentar en aquest informe preceptiu dels avenços que han tingut lloc al Principat des de la darrera avaluació del 2002, pràctica habitual en la majoria de les assemblees.

La segona plenària a la qual va assistir la UPB es va fer el juny del 2007.

El mes de juliol del 2007 la UPB es desplaça a Estrasburg per tal de mantenir una reunió prèvia amb l'equip d'experts de MONEYVAL, relativa a l'avaluació de l'any 2005, amb l'objectiu de clarificar tots els punts que presentessin deficiències o precisessin un aclariment o complement d'informació.

El setembre del 2007 va tenir lloc la plenària de Moneyval, on es va fer la presentació i adopció de l'informe d'Andorra.

En línies generals l'informe reconeix els avenços en la lluita contra els delictes en qüestió i emet tot un ventall de noves recomanacions, d'acord amb els criteris essencials de les recomanacions del GAFI, que s'han d'acomplir en el decurs d'un any. Bàsicament, la majoria d'aquestes recomanacions són de caire legislatiu, moltes de

les quals són relatives a pràctiques que ja estan en ús, algunes àdhuc des d'abans de l'avaluació del 2005.

La darrera plenària es va fer el desembre del 2007, a la qual també va assistir la UPB.

Seguint amb les informacions d'àmbit internacional, la UPB ha participat en diversos exercicis de tipologies, aportant els sistemes més habituals del blanqueig emprats al Principat. Un dels objectius és la incorporació de les tipologies a la seva pàgina web, objectiu inajornable pel 2008, de tot tipus de procediments emprats, tant a escala nacional com internacional.

En aquest context també s'instrumentarà un nou comunicat tècnic i se substituirà el d'"operacions susceptibles de comportar blanqueig de diners o valors", publicat al BOPA l'any 2002, afegint-hi les del finançament del terrorisme.

2.2 Tipologies de blanqueig

Aquest apartat recull diversos casos reals detectats al Principat, en què subjectes obligats han estat utilitzats per un presumpte delict de blanqueig de capitals.

Cal esmentar que la operativa detectada en una gran majoria de casos, consisteix a ingressar diners en efectiu o rebre transferències internacionals, per ser després distribuïts en altres comptes nacionals o internacionals, emprant habitualment transferències. En aquest context, els casos que es detallen seguidament en són exemples atípics.

S'ha utilitzat la mateixa sistemàtica en l'exposició dels deu casos que es comenten: menció de l'origen, descripció breu i, finalment, es destaquen els aspectes significatius.

CAS 1

Un amic d'un agent immobiliari (A) va presentar a aquest una parella (B,C) interessada a adquirir diversos apartaments. A aquest efecte, B va signar uns contractes de promesa irrevocable de compravenda, ja que els immobles en qüestió no estaven encara bastits. En el decurs del temps, B va anar ingressant quantitats fraccionades en efectiu, fins a arribar a 270.000 €, en un compte a nom d'una societat promotora que A tenia obert en un banc del Principat.

Poc temps després, B s'interessà per dos apartaments més, situats en una segona promoció que A estava duent a terme. Com que tots els pisos estaven venuts, també amb contractes irrevocables de compravenda, i atès que existien alguns dels prominents compradors interessats a vendre, A va efectuar les gestions oportunes i, finalment, C va adquirir els pisos en qüestió. En la nova operació no s'instrumentà cap contracte, ja que segons A, en existir ja un contracte de promesa irrevocable de compravenda entre la promotora i terceres persones, els interventors en la nova operació havien de signar contractes privats entre ells.

C va efectuar ingressos fraccionats en efectiu a la nova promotora, qui tenia compte obert en un segon banc d'Andorra. El total de la quantitat ingressat fou també de 270.000 €.

Paral·lelament, B informà l'agent immobiliari andorrà A que tenia una gran oportunitat d'adquirir un vaixell, car una persona (D) del Regne Unit no podia satisfer el deute adquirit amb una empresa naviliera espanyola (F). A aquest efecte sol·licitava l'anul·lació de la

segona operació per tal de pagar l'import de l'embarcació.

A, amb la prèvia recepció de nous diversos pagaments sumant 270.000 €, efectua sengles transferències a D i a F per un import de 270.000 € cadascuna, per satisfer la quantitat pagada per D i la resta del deute que D tenia amb F.

Posteriorment, en una col·laboració entre la policia espanyola i francesa, es va interceptar a 400 milles de Madeira, un veler carregat amb 3.500 Kg de cocaïna, i es van detenir 14 persones, entre les quals, B i C. El nom del veler era el que constava en el concepte de pagament de les transferències emeses des dels dos bancs andorrans. El presumpte cap de la xarxa fou B.

En el cas presentat, des del punt de vista de la UPB, es pot observar una concurrència de delictes. Per una part, es constata una clara tipologia de blanqueig de capitals. Així mateix, els diners, en ser introduïts als circuits econòmics i transformats, són emprats pel finançament d'un nou acte delictiu, en aquest cas concret la compra d'un instrument que servirà per transportar droga. La detenció d'altres persones vinculades (delictes comès amb grup organitzat) constitueix un factor agreujant del delict.

Les diligències endegades per les autoritats judicials hauran de determinar el grau d'implicació dels presumptes implicats i, si escau, les responsabilitats de les persones que han actuat de bona fe, essent instruments involuntaris al servei d'una xarxa criminal.

CAS 2

Un potencial client i la seva parella (A) intenten obrir un compte en un banc del Principat (B) actuant com a representants d'una societat europea (B). La societat en qüestió sol·licita la concessió d'un crèdit de 75 milions de dòlars, per tal d'efectuar diverses inversions immobiliàries al Principat i a països veïns.

Com a garantia del crèdit, A aporten un aval autenticat d'un banc d'un país de l'est (C). Una vegada fetes les inversions i els beneficis, el crèdit es cancel·laria mitjançant transferències nacionals i estrangeres, en un període de temps relativament curt.

La societat B intenta posar-se en contacte amb el banc C i, curiosament, aquest darrer cancel·la l'emissió de l'aval, sense donar explicacions.

Informada la UPB, es pot esbrinar que ambdós subjectes tenen antecedents internacionals per frau, apropiació indeguda, emissió de xecs sense fons, sense haver estat mai detinguts. Per altra part, un d'ells estava relacionat amb una operació de blanqueig de diners procedents del tràfic d'estupefaents en països veïns, de la qual aquesta Unitat ja en tenia constància.

A priori, aquesta operativa conté elements que poden pressuposar un intent d'estafa. No obstant això, la UPB creu que es tracta d'un cas de blanqueig. És obvi que el banc (A) no concediria mai un crèdit d'aquestes característiques si no està convenientment garantit. El fet de cancel·lar el crèdit a curt termini dona suport a aquesta opinió, ja que en cas de fer inversions internes o externes, l'amortització del crèdit esmentat requeriria un termini més perllongat. De totes maneres, el fet que el banc avortés l'operació, que va actuar amb la deguda diligència, no permet determinar clarament l'objectiu dels presumptes delinqüents.

CAS 3

(A) professional liberal no resident, obre un compte a una entitat financera del Principat, juntament amb la seva esposa i fills. Durant set anys s'hi van fent diferents ingressos en efectiu i arriba a haver-hi un saldo important en euros. En aquest moment (A) sol·licita a l'entitat l'obertura d'un segon compte on hi figuri la seva esposa com a titular única per traspasar-hi la totalitat del ròssec del compte inicial. L'entitat bancària sospita d'aquesta operació, obté informació sobre l'obertura d'una investigació penal sobre el seu client (A) al seu país d'origen i presenta una declaració de sospita davant la UPB. La investigació duta a terme per aquesta unitat confirma la implicació de (A) com a membre d'una corporació local en una trama urbanística.

CAS 4

(A) no resident i ciutadà d'un país de l'est d'Europa obre un compte en una entitat financera del Principat, hi aporta tota la documentació acreditativa necessària i les referències d'entitats financeres d'un país veí on gestiona els seus negocis.

L'operativa a partir d'aquest moment radica en la recepció de transferències internacionals sense justificar i que provoquen que el banc les aturi en espera de rebre la documentació justificativa corresponent. Passat el temps sense aportar aquesta documentació, (A) es presenta en una sucursal del banc per sol·licitar un extracte del seu compte. Mentre el gestor li demana d'esperar mentre efectua les verificacions corresponents sobre el seu compte, (A) abandona la sucursal precipitadament sense donar cap explicació. L'entitat bancària sospita de l'actitud de la persona interessada i presenta davant la UPB una declaració de sospita.

La investigació duta a terme per aquesta unitat permet identificar (A) com a membre d'un grup de delinqüència organitzada al seu país d'origen. Al mateix temps la col·laboració sol·licitada al sistema financer permet identificar un segon compte del qual és titular (A) en una segona entitat bancària, on (A) hauria operat de la mateixa manera. Finalment l'anàlisi de la documentació bancària aportada per l'entitat que presentà la declaració, s'identifica la existència d'una unitat immobiliària propietat de (A) i radicada al Principat.

CAS 5

La Sra. (A) era clienta des de feia uns anys d'una entitat bancària del Principat, on era titular d'un compte de titularitat indistinta amb el seu fill (B). Des de l'obertura del compte, aquest havia operat sempre efectuant ingressos en efectiu, en diferents divises, que s'efectuaven periòdicament i que invertia en certificats de dipòsit, mai no s'havia dut a terme cap tipus de transferència a l'estranger i la operativa en cap cas presentava cap indicatiu de blanqueig. Segons manifestacions de l'entitat bancària, (A) sempre havia tractat amb el mateix gestor i havia justificat que els seus ingressos provenien d'un negoci de restauració al seu país d'origen que gestionaven ella i el seu fill, ja que el seu espòs era difunt.

El comportament, la presència i l'operativa de la Sra. (A) no havien aixecat cap sospita a l'entitat bancària. En una de les visites a l'entitat, i degut a causa d'una indisposició del seu gestor habitual, (A) és atesa per un altre gestor, el qual a l'hora d'actualitzar degudament la informació relativa al client, li demana documentació justificativa suplementària sobre l'origen dels diners, davant el qual (A) es presenta molesta. Al cap d'uns

dies, la interessada sol·licita la transferència de la totalitat del ròssec dels seus comptes en un banc estranger.

Davant de l'actitud de la interessada, l'entitat bancària presenta una declaració de sospita davant de la UPB.

La investigació duta a terme per aquesta unitat permet obtenir informació sobre els antecedents policials i judicials de la interessada, la qual havia estat detinguda al seu país d'origen en multitud d'ocasions per delictes contra la llibertat de les persones (extorsió), contra els drets dels treballadors i altres delictes relacionats amb l'explotació sexual de les persones. A més, aquesta unitat obté informació que relaciona la interessada amb l'explotació de tres negocis al seu país d'origen on s'exerceix la prostitució. (B), fill de la interessada, també té antecedents en el mateix sentit.

La UPB, en virtut de les competències que li confereix la llei, procedeix al bloqueig preventiu de l'operació de transferència sol·licitada.